

Középiskolásaink idej, sorrendben immár huszonhatodik művészeti vetélkedőjének kulcsszava minden bizonnyal a **csoda** volt. Kisebbsajta csoda, kész csoda, hogy ezt a vetélkedőt ebben a háborúba ájult Szerbiában egyáltalán sikerült megtartanunk. Rendkívüli körülmények között, amikor az erőszakos és törvénytelen frontra hurcolás a középiskolásokat is fenyegeti, teljes leépítésünk idején. És nem is akárhogyan sikerült megtartanunk: ez a 26. seregszemle mindenképpen a legsikeresebbek közül való. Teher alatt nő a pálma: az elmúlt években időnként elbőbiskoló vetélkedő megrázta magát, s egyes művészeti ágakban, különösképpen a népzeneben, a versmondásban, a riport és a humoreszk kategóriájában nagyszerű eredményeket produkált. Felemelő érzés volt hallgatni Lajkó Félix hegedűjátékát, Varga Izabella, Konc Ágnes, Szálás Tímea, Kis Árpád versmondását, Szűts Zoltán és Herbut Ildikó riportját, Pesitz Mónika és Nagy Pál Gábor humoreszkjét...

Az irodalmi vetélkedő díjazottai

KRITIKA-ESSZÉ:

1. Matuska Ágnes (Újvidék) – az Új Symposion különdíja
2. Rábaközi Zita (Szabadka)
3. Kovács Attila (Topolya)
Küldöndj: Hódi Éva Tünde (Zenta) és Császár Ildikó (Szabadka)

VERS:

1. Lényi Hedda (Szabadka)
2. Krizsán Szilvia (Topolya) – az Újvidéki Műhely különdíja
3. Bertók Szabolcs (Szabadka)
A Hid különdíja: Kubát Gábor (Újvidék)

NOVELLA:

1. Ónódi Boglárka (Zenta) – a Forum Könyvkiadó különdíja
2. Boros Viktória (Szabadka)
3. Ferenci Andrea (Óbecse)
Az Üzenet különdíja: Mirnics L. Zsuzsa (Újvidék)
A Családi Kör különdíja: Biró Andrea (Óbecse)
A pécsi Széchenyi Baráti Társaság különdíja: Fábián Katalin (Topolya)

HUMORESZK:

1. Pesitz Mónika (Becse)
2. Nagy Pál Gábor (Zenta)
3. Hanák Flórián–Juhász Béla (Zrenjanin)
A Napló különdíja: Vörös Krisztina (Óbecse)
A becei Helikon könyvesbolt különdíja: Szakács Tibor (Szabadka)
Az Újvidéki Rádió Szombat Találka c. műsorának különdíja: Palatinus Gabriella (Zrenjanin)

RIPORT-PUBLICISZTIKA:

1. Szűts Zoltán (Zrenjanin)
2. Herbut Ildikó (Topolya)
3. Baksa Péter–Pflau Erika (Újvidék)
A 7 Nap különdíja: Pósa Erika (Zenta)
A Magyar Szó különdíja: Horváth Virág (Zenta)

Az az érzésem, hogy az idén jobban együtt volt a vetélkedő, a fiatalok nagyobb figyelemmel fordultak egymás felé, mint a korábbi években bármikor. A bajban mintha közelebb bújunk volna egymáshoz...

Ezt tükrözte a hagyományos kerekasztal-beszélgetés is, ahol bizonyos disszonáns hangokat leszámítva nagy volt az eltökéltség: a vetélkedőt nemcsak megőrizni kell, hanem egyes ágainak – elsősorban a képzőművészetnek, a

A csodák ideje



Egy csokorban a díjazottak

színjátszásnak és a népzenenek – az egyenrangúsításával fejleszteni is lehet. Jogos bírálat érte a beszédművészeti verseny zsűrijét, amely semmiféle értékelést nem adott az egyébként színvonalas produkciókról, képviselője a kerekasztal-beszélgetésen sem volt jelen. A résztvevők egybehangzó véleménye szerint nagyobb megbecsülést érdemel ez a vetélkedő, lehetetsegesebb középiskolásaink nagy seregszemléje.

Gyökértelenítés

Az **irodalmi vetélkedő** a Csorba Béla, Dudás Károly, Sinkovits Péter összetételű bírálóbizottság megítélése szerint kielégítő színvonalat hozott. Legkevesebb örömmünk az önálló versek kategóriájában teltett, a kritika és a novella műfajában már született néhány figyelemre méltó teljesítmény, a riportban és a humoreszkben pedig kiemelkedő produkciók is.

Jellemző, milyen nagymértékben uralkodott el a háború: a vér és az okatlan pusztítás képe az önálló műveken (de a beszédművészet kategóriájában a versválasztásnál is); a tizenhat-tizenkilenc éves fiataljaink lelkében. „Vajon megérjük-e a holnapot?”, kérdezi novellájában egyikük, „feszül a félelem”, visszhangozza versében a másik, Krizsán Szilvia, a második díjas költő pedig így versel:

Fej,
kar, izmok, belek,
lábak,
széttépett emberfoszlányok... (Háború)

A humoristákból viszont ez az abszurd, nem embernek és nem fiatalnak való háborús helyzet pazar morbidságot, akasztófa-sziporkákat csíhol. A nagyfokú társadalmi érzékenységgel megáldott-megvert riportírókból pedig nagylélegzetű, elmélyült vádiratokat a hatalomnak a megsemmisítésünkre tett durva lépései láttán. A topolyai **Herbut Ildikó** a dr. Varga Zoltán népképviselővel készített interjújában az új szerbiai oktatási törvénytervezetről rántja le a meszteri kézzel a leplet, a zrenjanini **Szűts Zoltán** Gyökértelenítés című sok tételes, érvekkel, adatokkal és vallomásokkal alaposan megtámasztott vádiratában pedig a bánati magyarság létét, pusztta megmaradását fenyegető hatalmi lépésekről.

Fiataljaink problémaérzékenysége, felelősségtudata és tartása igazán impozáns volt ebben a kategóriában. Nem



Pesitz Mónika rendhagyó humoreszkjét olvassa

véletlenül kapott vastapsot társaitól az ünnepélyes díjátadón a győztes riport szerzője. Mint ahogyan a vendégként jelen levő Patek Mária gyermekgyógyászati tanárnő sem (rajta és diákjain kívül nagyváradi és pécsi tanár- és diákvendégei voltak még az idej seregszemlének), akinek a KMV emlékkönyvébe bejegyzett sorai akár a mottója is lehet a vajdasági magyarság talán legfontosabb rendezvényének: „Ez alatt a pár nap alatt újból meggyőződünk róla, hogy a helyünkön maradvá, nyelvünket, hagyományainkat megőrizve, ápolva és fejlesztve maradhatunk meg továbbra is együtt.”

DUDÁS Károly
(Szabó Attila felvételei)

... és jött a kikelet

„Az elmúlt évtizedben mit jelentett számomra – számunkra a vers, a versmondás? Ez a kérdés külön tanulmányt érdemelne és – meg kellene

írni, bár az előadóművészek, színészek biztosan nem alkalmasak erre a felmérésre, noha pontosan tudjuk és érezzük – persze nem csak mi –, a verseknek, egyáltalán a színháznak, a színpadon elhangzott szavaknak a lélekmegetartó erejét. Nem oldott meg sok mindent, hiszen ma sem oldana meg, sajnos bármennyire is a lelkünket adnók bele, hogy valakit megváltunk ebben a megváltásra szoruló világban, semmit sem tudunk, lényeges dolgot megoldani vele, de ha csak egy kicsit erőt adunk az embereknek azzal, hogy a következő napjaikat értelmesebbnek érezzék, vagy több erővel vágnak neki azoknak a feladatoknak, amit zűrzavarosan vagy láthatóan elénk tornyosulnak, akkor tán valamit mégiscsak elértünk.”

A KMV április 10-én megtartott beszédművészeti vetélkedője ihletett arra, hogy Illyés Kinga, ismert romániai színész, versmondó szavait idézzem. Hisz a tavalyi gondolat, az idej vészterhes időket látva, már-már megfogant bennem a mostohagyerek-gondolat: talán soha többet nem találkozunk, mi régiek és öregek, kezdők és fiatalok Becsén, a szokásos tavaszi megmérettetés színhelyén, ám „A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljék, ha jó a kikelet”...

– A becsei vetélkedőt nem hagyhattuk abba, mert nem lehetett. Az visz pezsgést középiskolásaink életébe. 1967-ben indították az óbecsei gimnazisták irodalmi versenyként. Kartag Nándor tanuló, majd Bagi Ferenc tanár szervezte a döntőt a helybeli ifjúsági szervezettel és a gim-



Lajkó Félix

náziumi önképzőkörrel karöltve. Azóta évente 600–700 diák vesz részt az elődöntőkön, körzeti versenyeken, a döntőben pedig körülbelül 120 versenyző szerepel. Természetesen kivesszük részüket a munkából a pedagógusok is, akik irányítják a tollforgatókat, színjátszókat, képzőművészeket, istápolják a vers- és prózamonódokat, a népzenezeteket és -énekeseket. A negyedszázados művelődési rendezvény számtalan vihart átvészelt már, megedződött. Gazdája igazából nincs – Óbecse város Ifjúsági Tanácsa, a gimnázium Kazinczy Ferenc Önképzőköre és a Képes Ifjúság Szervezőbizottsága szervezi –, egyszerűen MIÉNK ez a vetélkedő. Természetesen ez az állapot sok vesződéssel, anyagi gondokkal, örökös könyörgéssel és kunyerálással jár, de megéri. Most már számtalan kisiparos, magánvállalkozó, értelmiségi is támogatja és magának hiszi, vallja – mondta **VABNYÚ Ilona**, magyartanárnő, a szervezőbizottság elnöke.

A rendezvény első napján, pénteken délután a szép, tiszta és helyes magyar beszéd művelői uraltak a Vuk Karadzić Művelődési Ház színpadát. Először a magyart mint környezetnyelvet beszélők maroknyi szabadkai kis diákcsoportja mutatkozott be. A valamikori politikai ellenvételeket kivédeni szándékozó indítvány annak idején jó, „vérkeringést” serkentő ötletnek bizonyult, ám e legutóbbi találkozáson szánalmasnak tetsző erőlködésnek, egy letűnt idő csökevényeihez makacsul ragaszkodó görcsös rángáshoz hasonlított. Természetesen ezzel nem a vetélkedő eszmeiségét és nyitottságát szeretném megkérdőjelezni, elvonatkoztatni, hanem épp ellenkezőleg, újabb, frissebb ötletekre szeretném serkenteni a szervezőket.

Az anyanyelvi vers- és prózamonódok táboraiból az idén hiányoztak a baranyai és muravidéki tanulók, ellenben vendégként felléptek a nagyváradiak és a gvergyószentmiklósiak.



Varga Izabella verset mond

Nem kis meglepődöttséggel legszögezhetem: volt közönsége a beszédművészeti vetélkedőnek. S ugyancsak elmondható, a fellépők magasra tették a léceket önmaguk előtt. Aztán természetesen akadt, akinek sikerült ezt átugornia, mások meg belebuktak. A kortárs, illetve a XX. századi írók, költők művei szerepeltek műsoron, s a lírától kezdve a súlyos, filozófiai gondolatokat tartalmazó epikus költészetig szinte minden műfajból hallhattunk izelítőt. Ebből adódott aztán az, hogy volt, aki azonosulni tudott a választott irodalmi alkotás mondandójával, míg mások csak a tartalmukat közvetítették. Igen kevesen vállalkoztak a vajdasági magyar irodalmi alkotások megszólaltatására (nagy kár!), s szinte senki sem rukkolt ki jugoszláviai író művével. A drámai feszültségű, sőt tragikus hangvételű verseken, prózákon volt az idén a hangsúly, ami, úgy hiszem, jellemzően tükrözte középiskolásaink mostani gondolatmenetét, lelki válságát is. A versmondók mezőnye volt erősebb, valóban kimagasló teljesítmények születtek, nem csoda tehát, ha a tizenöt versenyző közül hatan díjban részesültek.

– Megdöbbenve hallgattam, hogy még mindig akadnak olyanok is, akik a szívhez szóló, érzelmeiktől csöpögő, limonádészövegeket kedvelik. Nagy pátoszsal, arcjátékkal, kézmozdulatokkal élik bele magukat. Nem ezt tartom a modern

A képzőművészeti vetélkedő győztesei

FESTMÉNY: Gortva Lúcia (Óbecse)

RAJZ: Szatmári Mihály (Kovin)

SZOBOR: Tóth Ágnes (Zenta)

IPARMŰVÉSZET: Hajnal Viktor és Gere Beáta (Zenta)

Külföldi: Nagy Elvira (Újvidék)

vers- és prózamonádás erényének. A szavaló a hangjával, a szöveg értelmes és helyes kidolgozásával, elemzésével domináljon a színpadon. És mindenekelőtt mindenki önmagához méltó, jelleméhez közel álló irodalmi művet tolmácsoljon – vallotta a Zombor színeit képviselő bajmoki **KOLLÁR Blanka**.

– Gobby Fehér Gyula: Bűnös-e a szél című írását tolmácsoltam, de egyáltalán nem azért, mert az a vezérmotívuma, hogy „Mama, én nem öltem meg senkit. Mama, én nem vagyok gyilkos.” Talán, tudat alatt az is befolyásolt, hogy most nálunk háború van, és emberek halnak, vesznek el, de igazán nem ez a gondolat foglalkoztatott. Inkább azért ragadtam magával ez a szöveg, mert a szülői szigorról, nem megértésről szól, amit én is tapasztalhattam eddigi életemben. A versenyen immár másodszor veszek részt, csak azért, hogy próbára tegyem önmagam, hogy bizonyítsak. Nyáron ugyanis a Tanyaszínházzal portyáztam, de ez nem elegendő. Én ugyanis nem a tömeget akarom meghódítani, hanem a színpadhoz értő emberek véleményére van szükségem, s azért éreztem úgy, hogy ismét meg kell mutatkoznom, itt, Becsén. Különben ha lehetne, megszüntetném a rendezvény vetélkedő jellegét – szölt a topolyai **CSERVENÁK Vilmos**.

– Amikor Nagyváradon bemutattuk H. Ch. Morgenstern verseiből összeállított Vesztőhely című groteszk színpadi játékunkat, nagyon langyosan fogadták, itt-ott mosoly ült ki az arcokra. Itt, Becsén jó volt hallani az őszinte kacajt. Amikor Pásztor Gabriella magyartanárnő meghívást kapott innen, ő pedig minket választott útitársul, először úgy döntöttünk, Ady-versekkel mutatkozunk be. Utólag döbbenünk rá, Morgenstern „állatmeséi”, csipő ironiával fűszerezett versikéi nagyon időszerűek lesznek. Hangsúlyozom, nem családunk a becsei hallgatóságban – mondta **DIMÉNY Áron**, a nagyváradi (Románia) Ady Endre Líceum tanulója.

– Mi ketten Áronnal valójában „szabadúszók” vagyunk. Nálunk nagyon passzívak a diákok, és ilyen rendezvények sincsenek, mint ez a becsei vetélkedő. Látni, hallani, tapasztalni jöttünk tehát, és jólesett a kedves fogadtatás, a vastaps. Ellenben, nem titkolom, hogy az itteni vers- és prózamonádok teljesítményével nem vagyok elragadtatva. A többségük túlbecsülte önmagát, nagyobbat markolt, mint amennyit elbírt. Színészkedtek a színpadon – állította az ugyancsak nagyváradi **SZILÁGYI Kinga**.

Végezetül a győztesek és díjnyertesek névsora: környezetnyelvi versmondás: – I. helyezett: **MILUSKA PETRIK** (Szabadka) Anyanyelvi prózamonádás – I. hely: **KALMÁR Zsuzsa** (Szabadka), II. hely: **CSERVENÁK Vilmos** (Topolya), III. hely: **KOLLÁR Blanka** (Zombor). Versmondás – I. hely: **VARGA Izabella** (Óbecse), II. hely: **KONC Ágnes** (Szabadka), III. hely: **SZÁLÁS Tímea** (Óbecse). Különdíjat kapott: **VEKONY Attila** (Szabadka), **KISS Árpád** (Szabadka), **KELEMEN Margareta** (Zenta), **VARGA Izabella** (Óbecse).

KREKITY Olga